

ULLENSAKER KOMMUNE
SENTRALADMINISTRASJONEN
Postboks 470
2051 JESSHEIM

Saksbehandler, innvalgstelefon
Anette Strømme, 22003654

Tilbakemelding på egenkontrollrapport for avløpssektoren for rapporteringsåret 2025 - Ullensaker kommune

Ullensaker kommune har alvorlig avvik fra vilkår i tillatelsen i rapporteringsåret 2025. Dette skyldes at kommunen ikke oppfyller minimumskravet til antall prøver per år ved Kløfta avløpsrenseanlegg. Dette er et gjentakende avvik.

Kommunen har avvik fra sekundærrensekravet på grunn av 100 % overskridelse for BOF₅ og KOF_{CR} ved Gardermoen sentralrenseanlegg.

Ullensaker kommune har også avvik på manglende målinger av vannmengde inn til Gardermoen sentralrenseanlegg.

Ullensaker kommune må påse at det benyttes oppdatert årsrapporteringsskjema ved neste års rapportering. Rapporteringen må også kvalitetssikres bedre når det gjelder mengder overløp fra avløpsnett.

Vi ber om at sammenstilling av resultater fra resipientovervåkingen vedlegges egenkontrollrapporten for neste år.

Kommunen skal betale et gebyr på 15 900 kr for vårt arbeid med egenkontrollrapportene. Miljødirektoratet vil ettersende faktura.

Rapporteringsskjema for 2026 vil være tilgjengelig for utfylling via Altinn fra februar 2027.

Vi viser til egenkontrollrapportene og årsrapportene for Ullensaker kommune sitt avløpsnett til Gardermoen sentralrenseanlegg, Gardermoen sentralrenseanlegg, Gardermoen slambehandling (biogassanlegg) og Kløfta avløpsrenseanlegg med tilhørende avløpsnett.

Avløpsnett til Gardermoen sentralrenseanlegg

Ullensaker kommune har rapportert i Altinn at det er 43 installerte nødoverløp og ingen installerte regnvannsoverløp på avløpsnett til Gardermoen sentralrenseanlegg.

Dere har i Altinn-rapporteringen beregnet at det var et samlet utslipp av urensset avløpsvann på 495,4 m³ og 4 966,8 kg fosfor fra nødoverløp på avløpsnettets i 2025. I vedlagt skjema for årsrapportering oppgir dere totalt overløpsutslipp på dette avløpsnettets var på 1 203 m³ og 3,8 kg fosfor i 2025. Disse tallene samsvarer ikke med hverandre. Rapporteringen må kvalitetssikres bedre til neste år slik at slike uoverensstemmelser unngås. Innrapporterte tall for 2025 viser at størst utslippsmengde (m³) som følge av overløp, ble sluppet ut til Leira, myr ved Transjøen og Hynna/Rømua.

Vannmengder i overløp har gått ned siden sist rapporteringsår, da dere rapporterte at 1 588 m³ avløpsvann gikk i overløp. Beregnet mengde fosfor har gått opp, da dere rapporterte om utslipp av 0,68 kg fosfor fra avløpsnettets i 2024. Dere kommenterer at overløpsdriften på avløpsnettets kun er overløp ved mye nedbør, og at beregnet fosformengde i realiteten er mye lavere enn rapportert.

Det er rapportert at det er 30 417 innbyggere og fire fritidsboliger som er tilkoblet dette avløpsnettets. Dette er likt som for 2023 og 2024.

Dere har benyttet et gammelt skjema for årsrapportering, og dere har derfor ikke rapportert på virkningsgrad og andel driftsoverløp med mer. Dere må bruke oppdatert årsrapporteringsskjema som legges ut på Statsforvalterens hjemmeside ved hver årsrapportering.

Statsforvalteren gjør oppmerksom på at det i nye tillatelser stilles krav til dokumentasjon av virkningsgrad for avløpsnettets, samt at utslipp på grunn av feil på avløpsnettets, stans i pumpestasjoner og liknende ikke skal redusere virkningsgraden i avløpsnettets med mer enn 5 %, og deretter 3 % etter en viss tid. Videre stilles det krav til at den samlede mengden utslipp via driftsoverløp over året ikke skal være over 2 %.

I årets rapporteringsskjema har Statsforvalteren inkludert spørsmål om beregnet/estimert virkningsgrad og vannmengde sluppet ut via driftsoverløp. Det finnes per i dag ingen standard metode for å beregne virkningsgrad. Vi bruker derfor årets rapportering til å samle inn data for å få bedre oversikt over omfanget av overløpsutslipp og lekkasjer, samt vurdere om kommunene kan beregne virkningsgrad på en nyttig måte. Kravet til andel driftsoverløp skal bidra til å redusere bruk av overløp og stimulere til oppgradering av ledningsnettets. I første omgang brukes også rapporteringen til å kartlegge hvor stor del av overløpene som er driftsoverløp i regionen.

Avløpsnett til Kløfta avløpsrensaneanlegg

Kommunen har rapportert i Altinn at det er 14 installerte nødoverløp og ingen installerte regnvannsoverløp på avløpsnettets til Kløfta avløpsrensaneanlegg.

Dere har rapportert i Altinn at det var et samlet utslipp av urensset avløpsvann på 3 737 m³, dette inkluderer overløp fra Kløfta avløpsrensaneanlegg. Overløp ved avløpsrensaneanlegget skal ikke inngå i rapporteringen for overløp fra avløpsnettets. Faktiske overløpsutslipp fra avløpsnettets blir da 164 m³. Videre har dere rapportert om 1 639,2 kg fosfor har gått i overløp fra avløpsnettets. Dere kommenterer at overløpsdriften på avløpsnettets er kun overløp ved mye nedbør, og at beregnet fosformengde i realiteten er mye lavere enn rapportert. I årsrapporteringen oppgir dere at det har gått 3 573 m³ og 0,61 kg fosfor via overløp fra avløpsnettets i 2025. Dette er nok en feilrapportering og vi antar at dette er overløpsmengder ved Kløfta avløpsrensaneanlegg. Tallene for overløp oppgitt i Altinn og i årsrapporteringen samsvarer ikke, og vi viser til tidligere kommentar om at slike uoverensstemmelser må unngås.

Til sammenligning rapporterte dere at 6 008 m³ og 477 kg fosfor gikk i overløp på avløpsnettet i 2024.

Det er rapportert at 11 640 innbyggere er tilkoblet dette avløpsnettet. Det er en økning fra sist rapporteringsår, da det var rapportert om 11 441 innbyggere tilkoblet.

Dere har benyttet et gammelt skjema for årsrapportering, og dere har derfor ikke rapportert på virkningsgrad og andel driftsoverløp med mer. Dere må bruke oppdatert årsrapporteringsskjema som legges ut på Statsforvalterens hjemmeside ved hver årsrapportering. Vi viser til informasjon om krav til virkningsgrad og driftsoverløp i nye tillatelser, samt om innledende kartlegging under «avløpsnett til Gardermoen sentralrenseanlegg».

Gardermoen sentralrenseanlegg

Avløpsrenseanlegget mottar avløpsvann fra Nannestad kommune og glykol fra Oslo Lufthavn, i tillegg til avløpsvann fra deler av Ullensaker kommune.

Ullensaker kommune har beregnet vannmengden tilført Gardermoen sentralrenseanlegg, da dere ikke har sikre målinger på grunn av utfordringer med vannmålerne i det nye renseanlegget. Dette er nå løst og dere har målte tall for 2026. Dere estimerer at Gardermoen sentralrenseanlegg har mottatt og behandlet 4 600 000 m³ avløpsvann og at 872 m³ har gått i overløp ved avløpsrenseanlegget. At kommunen ikke har målt vannmengde tilført renseanlegget i 2025 er et brudd på forurensningsforskriften §14-10 som stiller krav til utforming og drift av renseanlegg, herunder at det skal være mulig å foreta målinger av mengde avløpsvann.

Gardermoen sentralrenseanlegg er utvidet med et nytt rensebygg som ble satt i drift januar 2025. Anleggets dimensjonerende kapasitet er nå 120 000 pe (BOF₅). Dere har rapportert at tilført mengde i maksuke var 72 371 pe (BOF₅) i rapporteringsåret. Etter vår utregning, når vi ser på enkeltprøve med størst tilførsel av BOF₅ (07.03.2025), så tilsvarer dette en maksukebelastning på 66 500 pe (BOF₅).

Anlegget klarer rensekravene for Tot-P og Tot-N. Fra 01.01.2025 økte rensekravet for fosfor fra 93 % til 98 %. Beregnet renseeffekt for fosfor er 98,99 %. Beregnet renseeffekt for nitrogen er 79,84 %.

For sekundærrensekravet oppfyller Gardermoen sentralrenseanlegg rensegraden for BOF₅ og KOF_{CR} for 24 av 25 prøver. Enkeltanalysene viser at det har vært 100 % overskridelse på konsentrasjonskravet for BOF₅ samtidig som renseeffekten er under hva som er tillatt (120 mg BOF₅/l og renseeffekt 47,83 % for BOF₅ i prøve datert 07.05.2025). Enkeltanalysene viser at det også har vært 100 % overskridelse på konsentrasjonskravet for KOF_{CR} samtidig som renseeffekten er under hva som er tillatt (300 mg KOF_{CR}/l og 53,85 % renseeffekt for KOF_{CR} i prøve datert 07.05.2025). Dette er et brudd på sekundærrensekravet og anses derfor som avvik. Vi påpeker plikten anleggseier har til å varsle Statsforvalteren dersom utslippet er overskredet med 100 % av det rensekravene sier, jf. forurensningsforskriften § 14-14.

Det nye utvidede Gardermoen sentralrenseanlegg, har et helt nytt UV-anlegg for fjerning av TKB. Kommunen opplyser om at det på grunn av igangkjøringsproblemer av nytt renseanlegg, ble det målt høy TKB verdi >10 000 på én prøve. Årsak var at skraper til forsedementering hadde stoppet uten at en kunne se det i styresystem, dette førte til en kjedereaksjon med flere utfordringer blant annet at UV ble stengt i en kort periode hvor det også var prøveuttak. Alle andre TKB prøver ligger

langt innenfor kravet på 100/100 ml hvorav nest høyeste har vært på 24/100 ml. Vi har derfor vurdert at vi ikke gir avvik for denne ene enkeltprøven i årets tilbakemelding.

Kløfta avløpsrenseanlegg

Ifølge tillatelsen skal Kløfta avløpsrenseanlegg legges ned og overføres Gardermoen sentralrenseanlegg innen 01.05.2026.

Kløfta avløpsrenseanlegg har mottatt og behandlet 1 056 030 m³ avløpsvann og 3 573 m³ har gått i overløp ved selve avløpsrenseanlegget. Mengden avløpsvann tilført anlegget har gått ned siden sist rapporteringsår.

Tilført mengde i maksuke er beregnet til 11 100 pe (BOF₅). Etter vår utregning, når vi ser på enkeltprøve med størst tilførsel av BOF₅ (25.10.2025), så tilsvarer dette en maksukebelastning på 34 083 pe (BOF₅). Dimensjonerende kapasitet er oppgitt til 12 000 pe (BOF₅). Dette indikerer at Kløfta avløpsrenseanlegg er overbelastet med organisk stoff. Statsforvalteren understreker at at kommunen ikke må tillate påslipp til avløpsrenseanlegget som gjør at kravene i utslippstillatelsen ikke kan overholdes.

Anlegget klarer rensekravet for Tot-P med en årsmidlet renseeffekt på 96,07 % for fosfor. Kløfta avløpsrenseanlegg har fått unntak fra sekundærrensekravet, da anlegget skal legges ned og overføres til Gardermoen sentralrenseanlegg.

Kommunen har kun tatt 22 prøver for fosfor og organisk stoff, og fem prøver for nitrogen i 2025. Dette er et gjentakende avvik fra vilkår i tillatelsen om minimum 24 prøver per år for fosfor og organisk stoff, og minimum seks prøver per år for nitrogen. Gjentakende avvik ansees som alvorlig.

Gardermoen renseanlegg slambehandling (biogassanlegget)

Biogassanlegget har en ramme på å behandle avløpsslam inntil 300 tonn våtvekt per døgn. Anleggets kapasitet er oppgitt til å være 3 285 tonn TS per år. Anlegget skal kun behandle internt slam fra Gardermoen sentralrenseanlegg, noe septik, og eksternt slam fra Kløfta avløpsrenseanlegg frem til Kløfta avløpsrenseanlegg skal legges ned innen 01.05.2026.

Slambehandlingsanlegget har behandlet avløpsslam inntil 57,3 tonn våtvekt per døgn og total mengde var 20 640 tonn våtvekt (1 032 tonn TS) i 2025.

Dere oppgir at 540 tonn TS har blitt disponert på jordbruksarealer, 154 tonn TS er lagt på eget lager, 285 tonn TS er til annen disponering.

Kommunen rapporterer om at 1 424 tonn TS ikke overholder krav til klasse III. Videre rapporterer dere om at 2 704 tonn TS slam ligger under grenseverdien for tungmetaller for disponering av slam på jordbruks- og grøntareal (kvalitetsklasse 0, I eller II). Dere oppgir at i forbindelse med kapasitetsutvidelse på slambehandlingen måtte dere stoppe innpumping av slam i råtnetanken, noe som medførte at biologien kom i ulage og dere dermed ikke har kunnet produsere godkjent slam. Dette er i ferd med å rette seg i 2026. Til neste år skal dere ferdigstille ombyggingen av slambehandlingsanlegget for å øke kapasiteten.

Resipientovervåking

Ullensaker kommune har krav i sin utslippstillatelse om å utføre regelmessige undersøkelser og overvåking av de vannforekomster som påvirkes av avløpsvann som tillatelsen omfatter. Kommunens overvåkingsprogram skjer innen et samordnet overvåkingsprogram ved vannområde Leira-Nitelva. Ullensaker kommune rapporterer om at resipientovervåkinger gjennomføres årlig, og at rapport vil komme i mai 2026. Kommunen kommenterer at dere har evaluert overvåkingsrapport for 2024 opp mot utslipp.

Kommunen skal før 1. mars hvert år sammenstille resultatene fra resipientovervåkingen for foregående år. Sammenstillingen skal inneholde en vurdering av hvordan tilstanden i resipienten er sett i sammenheng med lokale og nasjonale vannmiljømål. Ullensaker kommune har imidlertid ikke krav om å vedlegge resipientovervåkingsrapporten/sammenstillingen ved årlig rapportering til Statsforvalteren. Siden kommunen likevel har krav om å sammenstille resultatene innen 1. mars, ber vi om at disse vedlegges egenkontrollrapporten for neste år.

Vi minner om at alle overvåkingsdata skal registreres i databasen Vannmiljø (<http://vannmiljo.miljodirektoratet.no/>) innen 1. mars året etter at undersøkelsene er gjennomført. Data rapporteres på Vannmiljøs importformat. Importmal og oversikt over hvilken informasjon som skal registreres i henhold til Vannmiljøs kodeverk finnes på <http://vannmiljokoder.miljodirektoratet.no>.

Andre kommentarer

Vi minner om at dere ved neste års rapportering må rapportere på oppdatert skjema for årsrapport som ligger på våre nettsider.

Kommunen har ikke sendt inn opplysninger om avløpsnettenes virkningsgrad. Vi gjør oppmerksom på at det i nye tillatelser stilles krav til dokumentasjon av virkningsgrad. Dette skal gjøres ved å legge til grunn målte verdier for overløp eller beregnede verdier for mindre omfattende overløpsutslipp. I tillegg skal andre kilder til tap beregnes.

Konklusjon

Ullensaker kommune har gjentakende avvik fra krav i tillatelsen. Dette skyldes at kommunen har tatt for få prøver ved Kløfta avløpsrenseanlegg sammenliknet med kravene i tillatelsen. Gjentakende avvik er å anse som alvorlig.

Ullensaker kommune har avvik på sekundærrensekravet på grunn av 100 % overskridelse for én enkeltprøve for BOF_5 og KOF_{CR} ved Gardermoen sentralrenseanlegg.

Kommunen har også avvik på manglende vannmålinger inn til Gardermoen sentralrenseanlegg.

Rapporteringen for overløpsmengder på avløpsnettet må kvalitetssikres bedre til neste år, og det må benyttes oppdatert skjema for årsrapport.

Vi ber om at sammenstilling av resultater fra resipientovervåkingen vedlegges egenkontrollrapporten for neste år.

Utover de ovennevnte kommentarene tar vi egenkontrollrapportene og årsrapportene for 2025 til etterretning.

For oppdatert informasjon om rapporteringskrav og metode viser vi til veileder for egenkontrollrapporteringen for avløp, som er tilgjengelig på:

<https://www.miljodirektoratet.no/skjema/avlop-rapportering/>

Veileder for egenkontrollrapportering for bioavfall og slam er tilgjengelig på:

<https://www.miljodirektoratet.no/skjema/bioavfall-slam-rapportering/>

Rapporteringsskjema for 2026 vil være tilgjengelig for utfylling via Altinn fra februar 2027. Vi minner om at årsrapportering til Statsforvalteren skal legges som vedlegg i Altinn. Skjema for årsrapportering heter «Avløp – årlig rapportering» og finnes i vårt skjemabibliotek:

[Skjema og tjenester | Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus](#)

Egenrapportens data om årlige utslipp for avløpsrenseanlegg vil bli lagt ut på nettstedet Norske Utslipp i juni 2026. Se <https://www.norskeutslipp.no/no/Avlopsanlegg/?SectorID=100>

Gebyr for saksbehandlingen

Vi gjør oppmerksom på at det vil bli krevd gebyr for saksbehandling av egenkontrollrapporten, med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-5 *Gebyr for arbeid med egenkontrollrapporter*, som ble tatt inn i forskriften i 2023. Gebyret er på 5 300 kroner per egenkontrollrapport. For Ullensaker kommune er det i dette brevet gitt en samlet tilbakemelding på innsendte egenkontrollrapporter. Dere må betale 5 300 kroner i gebyr for vår saksbehandling av egenkontrollrapportene for avløpsnett og avløpsrenseanlegg som omhandler Gardermoen sentralrenseanlegg, og 5 300 kroner i gebyr for vår saksbehandling av egenkontrollrapport for avløpsnett og avløpsrenseanlegg som omhandler Kløfta avløpsrenseanlegg, og 5 300 kroner for vår saksbehandling av egenkontrollrapport for Gardermoen renseanlegg slambehandling (biogassanlegg). Samlet gebyr vil derfor utgjøre kroner 15 900.

Miljødirektoratet ettersender faktura.

Med hilsen

Hilde Sundt Skålevåg
seksjonssjef
Klima- og miljøvernabdelingen

Anette Strømme
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Ullensaker kommune v/ Tommy Aadahl

Ullensaker kommune v/kommunedirektør Erling Kristiansen